

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

ΕΤΟΣ 9ον - ΑΡΙΘΜ. 184

1 ΜΑΡΤΙΟΥ 1978

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

- Σύναξις τῆς Ἱεραρχίας τῶν Μητροπολιτῶν Ἀσδεκανήσου.....2
- Ἡ Ἐκκληριολαϊκὴ Συνέλευσις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γαλλίας.....2
- Ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης Εὐγένιος..3
- Οἰκουμενικὴ περιοδεία τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Συληβρίας κ. Αἰμιλιανοῦ εἰς Ἱταλίαν.....3

ΠΡΟΟΠΤΙΚΑΙ

- "Ἐκκλησία ἐντὸς τῆς ἀπομονώσεως " : ὁμιλία τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Δέρκων κ. Κωνσταντίνου5

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ11

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ
TÉLÉGR. ORTHODOXIA-GENÈVE * TÉL. (022) 58 16 29 * 37, CHEMIN DE CHAMBÉSY, 1292 CHAMBÉSY-GENÈVE, SUISSE

Ἡ "Ἐπίσκεψις" ἐπιδιώκει νὰ ἐνημερώνη τοὺς ἀναγνώστας τῆς περὶ τῆς ζωῆς τῶν Ἐκκλησιῶν. Δὲν φέρει εὐθύνην διὰ τὰς ἀπόψεις τὰς ἐκφραζομένας εἰς τὰς δημοσιευόμενας εἰδήσεις. Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευσις τοῦ περιεχομένου τοῦ Δελτίου μὲ ἀπλὴν ἔνδειξιν τῆς προελεύσεως.

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ- Σύναξις τῆς Ἱεραρχίας τῶν Μητροπολιτῶν Δωδεκανήσου.

Ἰπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἐξάρχου, σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνοσ κ. Μελίτωνοσ, ἤρχισαν τὴν Κυριακὴν, 8 Φεβρουαρίου ἐ.ἔ., καὶ ἐσυνεχίσθησαν καθ' ὄλην τὴν ἐπομένην ἐβδομάδα, εἰς Ρόδον, αἱ ἐργασίαι τῆσ Συνάξεωσ τῆσ Ἱεραρχίασ τῶν Μητροπολιτῶν Δωδεκανήσου. Κύριοσ σκοπόσ τῆσ Συνάξεωσ, ὡσ εἶπεν εἰσ τὴν πρόσ τὰ μέλη ταύτησ προσλαλιάν του ὁ σεβ. Μητροπολίτησ Χαλκηδόνοσ, ἦτο "ἡ ἐν συνεργασίᾳ Μητρόσ Ἐκκλησίασ καὶ Μητροπόλεωσ τῆσ Δωδεκανήσου καὶ ἀπό κοινῆσ διαβουλεύσεωσ ἐντελεστέρα ἐκκλησιαστικὴ διακονία τοῦ εὐσεβοῦσ πληρώματοσ... ἐπὶ τῷ τέλει ὅπωσ, μέσα εἰσ μίαν τεταραγμένην, ἀνατρεπτικὴν καὶ ἐπικίνδυνον ἐποχὴν, ὡσ ἡ ἰδικὴ μας, διακονηθοῦν τό πιστότερον καὶ καλλίτερον δυνατόν ὁ θεόσ καὶ ὁ σύγχρονοσ ἄνθρωποσ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ". Τὰ Δωδεκάνησα ἀποτελοῦν ἐκκλησιαστικὴν περιοχὴν ὑπαγομένην εἰσ τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον.

- Ἡ Ἐκκληρικολαϊκὴ Συνέλευσις τῆσ Ἱερᾶσ Μητροπόλεωσ Γαλλίασ.

Κατὰ Δευτέραν καὶ Τρίτην, 27 καὶ 28 Φεβρουαρίου ἐ.ἔ., συνήλθεν εἰσ Chatenay-Malabry, πλησίον τῶν Παρισίων, ἡ Ἐκκληρικολαϊκὴ Συνέλευσις τῆσ Ἱερᾶσ Μητροπόλεωσ Γαλλίασ καὶ Ἐξαρχίασ πάσησ Ἰβηρίασ. Τὴν Δευτέραν, μετὰ τόν χαιρετισμόν τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Γαλλίασ κ. Μελετίου, ἐνεκρίθη ὁ οἰκονομικόσ ἀπολογισμόσ τῶν ἐτῶν 1975-1977, ἐξελέγησαν δέ τὰ μέλη τοῦ νέου Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου ὡσ καὶ τῶν λοιπῶν Ἐπιτροπῶν τῆσ Ἱερᾶσ Μητροπόλεωσ τὴν ἐπομένην, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Μηνύματοσ τῆσ Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημητρίου καὶ τόν χαιρετισμόν τοῦ ὀρθοδόξου θεολόγου καθηγητοῦ κ. Olivier Clément, ἀνεγνώσθησαν αἱ εἰσηγήσεισ τοῦ θεοφιλ. Ἐπισκόπου Σασίμων κ. Ἱερεμίου, τοῦ πανοσιολ. Πρωτοσυγγέλου κ. Στεφάνου Χαραλαμπί-

δου ὡς καί τῶν εἰς τό κλίμα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως ὑπαγομένων πανοσιολ. Ἀρχιμανδριτῶν καί αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβυτέρων καί Πρεσβυτέρων. Ἐπηκολούθησε συζήτησις ἐπί τοῦ θέματος τῶν Θερινῶν Κατασκηνώσεων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

- Ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης Εὐγένιος.

Ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον τὴν Τρίτην, 7 Φεβρουαρίου ἐ.ἔ., ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης κυρὸς Εὐγένιος, νοσηλευόμενος εἰς κλινικὴν τοῦ Λονδίνου κατόπιν ἐγχειρήσεως εἰς τὸν ἐγκέφαλον. Τό σκῆνωμα τοῦ μεταστάντος μετεφέρθη ἀεροπορικῶς τὴν ἐπομένην, 8 Φεβρουαρίου, εἰς Ἡράκλειον Κρήτης, ἔνθα πρὸ τῆς ταφῆς ἐξετέθη εἰς λαϊκὸν προσκύνημα. Εἰς τὴν κηδεῖαν παρέστησαν ἀντιπροσωπεῖαι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, οἱ Ἱεράρχαι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Κρήτης, τό ἱερατεῖον τῆς νήσου καί πλῆθος πιστῶν. Ὁ μεταστάς ἱεράρχης, κατὰ κόσμον Εὐγένιος Ψαλιδάκης, ἐγεννήθη ἐν Βουλισμένῃ Μεραμβέλου Κρήτης τό 1912, καί ἐφοίτησεν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης, χειροτονηθεὶς διάκονος τό ἔτος 1935. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ παγκοσμίου πολέμου ἀνέπτυξεν, ὡς Πρωτοσύγγελος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κρήτης, ἀξιόλογον κοινωνικὴν καί ποιμαντικὴν δρᾶσιν, μετὰ τὸν πόλεμον δέ, τό 1946, ἐξελέγη Ἐπίσκοπος Ἀρκαδίας καί, μετὰ τέσσαρα ἔτη, Μητροπολίτης Κρήτης. Μετὰ τὴν, κατὰ 1967, ἀνύψωσιν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τῆς Μητροπόλεως Κρήτης εἰς Ἱεράν Ἀρχιεπισκοπὴν Κρήτης διετέλεσε πρῶτος ἀρχιεπίσκοπος τῆς Νήσου.

- Οἰκουμενικὴ περιοδεία τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Συληβρίας κ. Αἰμιλιανοῦ εἰς Ἱταλίαν.

Προσκληθεὶς ἀριθμοῦ Ρωμαιοκαθολικῶν Ἐπισκόπων Βορείου Ἱταλίας ὁ σεβ. Μητροπολίτης Συληβρίας κ. Αἰμιλιανός, ἐκπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τό Παγκόσμιον Συμβούλιον

τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐπραγματοποίησεν οἰκουμενικὴν περιοδείαν εἰς τὰς Ἀρχιεπισκοπὰς Vercelli καὶ Τουρίνου ὡς καὶ τὰς Ἐπισκοπὰς Mondorì, Ivrea καὶ Pinerollo. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὡς ἄνω περιοδείας ὁ σεβ. Μητροπολίτης Συληβρίας διεπραγματεύθη θέματα ὡς : ἡ σύγχρονος κρίσις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ· ποῦ εὐρίσκεται ὁ Οἰκουμενισμός· ἡ στάσις τῆς Ὁρθοδοξίας ἔναντι τῆς μυστηριακῆς κοινῆς Θείας Μεταλήψεως· ἡ Συνοδικότης· ἡ περί Ἁγίου Πνεύματος διδασκαλία· εἰς τί ἀποβλέπει ἡ Πανορθόδοξος Μεγάλη Σύνοδος· προσκόμματα καὶ ἐλπίδες Ἐνώσεως· κοιναὶ ἐνέργειαι Ρώμης-Ὁρθόδοξων ὑπὲρ τοῦ κόσμου· διαφοροποιοῦντα στοιχεῖα τῶν θεολογιῶν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως κλπ. Ἡ περιοδεία ἐγένετο εἰς τὰ πλαίσια τῶν ἐκδηλώσεων τῶν προσευχῶν ὑπὲρ τῆς Ἐνότητος τοῦ ἔτους 1978.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΑΙ

- "Έκκλησία εντός τής απομονώσεως" : διμιλία του σεβ. Μητροπολίτου Δέρκων κ. Κωνσταντίνου.

Τήν Δευτέραν, 30 Ιανουαρίου έ.έ., κατά τήν έορτήν τής μνήμης τών Τριών Ιεραρχών έν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῶ, διμιλῆσεν ὁ σεβ. Μητροπολίτης Δέρκων κ. Κωνσταντίνος, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ ἔξῃρε τήν προσωπικότητα καί τό ἔργον τών Ιερῶν τούτων ἀνδρῶν ὡς καί τήν ἀίδιον παρακαταθήκην, τήν ὁποῖαν οὔτοι ἔκληροδότησαν, ἀνέπτυξε τό θέμα τής ἀποστολῆς τής Έκκλησίας έντός ἑνός κόσμου, τοῦ ὁποῖου ὁ έν γένει τρόπος ζωῆς ἔχει διαμορφωθῆ κατά πρότυπα ἀνεξάρτητα τοῦ χριστιανικοῦ ιδεώδους, Έκ τής διμιλίας ταύτης ἀναδημοσιεύομεν κατώτέρω τό κύριον μέρος.

"Συχνάκις διατυποῦται ἡ γνώμη ὅτι παρῆλθεν ἀνεπιστρεπτει ἡ ἐποχή, καθ' ἣν ἡ Έκκλησία ὑπῆρξεν ὁ πυρῆν, πέριξ τοῦ ὁποῖου ἀπεκρυσταλλοῦτο ὁλόκληρος ἡ ὀργάνωσις τοῦ κόσμου, τό κοσμικόν πνεῦμα βασιλεύει παντοῦ, ἡ Έκκλησία ὄλο καί περισσότερον ἀπομονοῦται καί ὀφείλομεν ἄπαξ ἔτι νά διαπιστώσωμεν ὅτι χάσμα μέγα χωρίζει Ιερέα καί κόσμον, Έκκλησίαν καί ἀνθρωπότητα.

Διαπιστοῦται ὅτι ὁ τρόπος ζωῆς τοῦ κόσμου τούτου δέν σχεδιάζεται οὔτε καί προγραμματίζεται ὑπό τοῦ Χριστιανισμοῦ, Ἀπόδειξις ἡ γενικευθεῖσα ἐκκοσμίκευσις εἰς ὄλους τοὺς τομεῖς, τό ἐπάγγελμα, τήν οἰκονομίαν, τήν τέχνην καί τά γράμματα, τήν πολιτικήν καί τὰς διεθνεῖς σχέσεις, τόν κινηματογράφον καί τήν ραδιοτηλεόρασιν, Ἐπί πλέον ἡ λατρεία τοῦ σώματος καί τής μόδας, οἱ διάφοροι τρόποι ὀργανώσεως τῶν τέρψεων καί τῶν διασκεδάσεων, ἡ ἐκπαίδευσις, ἡ οἰκογενειακή ζωή, ὀλοκληρώνουν τήν εἰκόνα. Εἰς τήν θέσιν τοῦ Θεοῦ ἔχουν ἐνθρονισθῆ ἔννοιαι καί ἀντιλήψεις ἀπολύτως γήϊναι, συχνά ἀντιθεῖστικαί.

Τό γεγονός ὅτι ὁ τρόπος ζωῆς δέν σχεδιάζεται πλέον ὑπό τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀποδεικνύεται καί ἀπό τήν διαμόρφωσιν τής ἀνθρωπότητος εἰς ὄλονέν ὀγκουμένην ἀπόρροπον μάζαν. Ὁ Κολλεκτιβισμός τόσον εἰς τήν πολιτικήν, ὅσον καί εἰς τήν οἰκονομίαν, δέν εἶναι παρά τμηματική ἐκδήλωσις ἑνός γενικωτέρου μετασχηματισμοῦ, Ἴσως δέν θά ἔπρεπε νά διστάσωμεν νά διμιλῆσωμεν περί μιᾶς δικτατορίας τοῦ περιβάλλοντος, Ζῶμεν οἱ πάντες ὑπό τήν ἐπίδρασιν τοῦ περιβάλλοντός μας, καί δῆ ὑπό τήν πίεσιν τῶν μέσων ἄτινα τοῦτο διαθέτει διά νά ἐπηρεάζῃ τὰς μάζας καί τήν κοινήν γνώμην.

Παραλλήλως ἡ ἀντιπνευματικότης, ἡ ὁποῖα ἐξευτελίζει τόν σημερινόν ἀνθρωπον δέν εἶναι μία ἐπί πλέον ἀπόδειξις ὅτι ὁ τρόπος ζωῆς τοῦ κόσμου δέν προγραμματίζεται πλέον βάσει τῶν ἀρχῶν

τοῦ Χριστιανισμοῦ; Τά πάντα μᾶς δίδουν τήν ἐντύπωσιν ὅτι εὐρισκόμεθα εἰς τό τέλος τοῦ αἰῶνος τῆς λογικῆς καί τοῦ δικαίου. Παρέστημεν μάρτυρες ἐξεγέρσεως δυνάμεων παραλόγων. Ἡ ἀντίδρασις ἐναντίον τῶν ὑπερβολῶν τοῦ ὀρθολογισμοῦ ὑπῆρξε σφοδρά. Οἱ ἄνθρωποι δέν αἰσθάνονται πλέον παρά ἀπέχθειαν πρὸς τὰς θεωρίας. Κανέν φιλοσοφικόν ἢ θεολογικόν σύστημα δέν εἶναι πλέον ικανόν νά τοῖς ἐπιβληθῇ. Ὁ "ὑγιής λόγος" πρὸς τόν ὁποῖον προσεπάθουν νά τοῦς ὀδηγήσουν αἱ ἀπέλπιδες προσπάθειαι Ἀνατολῆς καί Δύσεως, ἀπό τῆς ἐποχῆς τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, δέν ἀναζητεῖται πλέον.

Ἴδού λοιπόν ὁ Χριστιανισμός ἐξόριστος ἐπὶ τινων νησίδων. Ὁ Χριστός, ὁ Ὅποιος ἐξακολουθεῖ νά ζῆ καί νά ὑποφέρει, κρατεῖται δέσμιος, ἐστερημένος ἐμφανῶς πάσης δυνάμεως, ἐνώπιον τοῦ χάσκοντος πλήθους, ὅπως κάποτε ἐνώπιον τοῦ Πιλάτου, "Ἴδε ὁ ἄνθρωπος".

Εἶναι ἄρα διὰ τήν Ἐκκλησίαν ὑπόθεσις ζωῆς ἢ θανάτου νά προσπαθήσῃ νά γνωρίσῃ τό πῶς θά ἀπελευθερωθῇ ἀπό αὐτήν τήν ἀπομόνωσιν. Πρέπει νά ἐπανασυναντήσῃ τοῦς ἀνθρώπους ἐκεῖ ὅπου εὐρίσκονται, ἐκεῖ ὅπου ἐργάζονται, ζοῦν καί ἀγαποῦν. Δέν δυνάμεθα πλέον νά ἀπομονώσωμεν κανένα ἀπό τόν κόσμον του, Ἐπιβάλλεται συγχορδία τοῦ Χριστιανισμοῦ πρὸς μίαν νοοτροπίαν διάφορον ἐκείνης, ἡ ὁποία ἐκυριάρχει μέχρι τοῦδε, ἐνσωμάτωσις αὐτοῦ εἰς ἕνα νέον πολιτισμόν. Ἡ Ἐκκλησία πρέπει νά γίνῃ καί πάλιν "μυστήριον", τούτέστι παρουσία τοῦ Χριστοῦ συγκεκριμένη, προσιτή, ἀντιληπτή ἐν τῷ κόσμῳ.

Μία Χριστιανική κοινότης κινουμένη καί δρῶσα ἐν κλειστῷ κύκλῳ δέν ἀποδίδει καρπούς. Δυνατόν νά δημιουργῆ εὐσεβεῖς πιστούς, ἀλλ' ὄχι θερμούς Χριστιανούς. Χριστιανισμός, ὁ ὁποῖος θά περιωρίζετο ἀποκλειστικῶς εἰς τό πνευματικόν καί τό ὑπερφυσικόν δέν θά ἠδύνατο νά στηρίζεται σταθερῶς ἐπὶ τῆς γῆς, ζῶμεν μέσα εἰς τόν κόσμον τοῦ πεπερασμένου, εἰς τόν κόσμον τῆς ὕλης, Ἐάν τό ἐλησμονοῦμεν, τοῦτο θά ἐσήμαινε μεροληψίαν ὑπέρ τοῦ ὕλισμοῦ. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι πνεῦμα καί ὕλη. Καί ἡ ὕλη ὡσαύτως ἔχει δημιουργηθῆ ὑπό τοῦ Θεοῦ. Εἶναι δῶρον Θεοῦ καί ὡς τοιοῦτον κατέχει μίαν ἰδιόζουσαν ὑψηλὴν ἀξίαν. Ζῶμεν μέσα εἰς ἕνα αἰῶνα μέ τας κοινωνικὰς του πιέσεις, τόν ἀγῶνα διὰ τήν μὀρφωσιν, τό πολιτικόν του δράμα. Ὁ Χριστιανισμός δέν θά κατορθώσῃ τίποτε, ἐάν, ἐξερχόμενος τῆς ἀπομονώσεώς του, δέν ἐνσαρκωθῇ μέσα εἰς τὰ ἐγκόσμια καί βιωτικά καθιδρύματα καί τοῦς ὀργανισμούς.

Ἐάν μέσα εἰς τήν ὕλην, αὐτήν τήν ὕλην τήν ἀπομεμακρυσμένην ἀκόμη ἀπό τόν Θεόν, χωρίς Θεόν, οὐχί ἐξηγορασμένην δέν καταστή τό ἐνσαρκούμενον πνεῦμα.

Ἴσως ὡς κληρικοί καί λόγῳ τῆς θέσεώς μας νά εἴμεθα ὀλίγον ἐκτός τοῦ κόσμου τούτου. Ἀλλά δέν πρέπει νά ἀρκοῦμεθα εἰς τό νά διδάξωμεν καί νά μορφώσωμεν ἕνα εὐσεβῆ ὄμιλον. Ὁφείλομεν κατ' ἐπιταγὴν Κυρίου νά δρῶμεν ἐντός τοῦ κόσμου καί νά φροντίζωμεν μετ' ἰδιαιτέρας σπουδῆς ὥστε νά μὴ σπαταλᾶται ἡ ζύμη, ἥτις

πρέπει νά ζυμώσῃ ὁλόκληρον αὐτήν τήν ὀκνηράν μάζαν,

Ὁμολογοῦμεν ὅτι ὁ ἀποχριστιανισμένος κόσμος ἀποτελεῖ τραγικόν φαινόμενον τῆς ἐποχῆς μας. Νά μεμφώμεθα ὁμως τήν Ἐκκλησίαν ὅτι ἀφέθη νά περιπέσῃ εἰς μίαν κατάστασιν ἀνίατον, χωρίς τοῦτο νά γίνῃ ἀντιληπτόν ἀπό ἐκείνους, οἵτινες ὄφειλον νά γρηγοροῦν, θά ἦτο ἀδικία. Μαρτυροῦν ὁ ζῆλος καί τά ἔργα πλειέστων ὄσον Ποιμένων καί διδασκάλων, οἵτινες ἔζησαν καί ἔδρασαν πρό ἡμῶν, ἀλλά καί ἐκείνων οἱ ὅποιοι σήμερον καταβάλλουν ὑπεραναθρώπους προσπάθειας διὰ νά κρατήσουν καί τήν πίστιν καί τό φρόνημα, ἐντός περιβάλλοντος πολλάκις ἐχθρικοῦ καί ἐκκοσμιευμένου,

Ἐκκλησία ἐκτός τῆς ἀπομονώσεως ! Εἰς τό μέσον τοῦ κέντρου τοῦ κόσμου, εἰς τήν σύγχρονον Χριστιανωσύνην χρειάζεται τώρα ἕνα νέον θάρρος. Νά προχωρήσῃ πρός τόν κόσμον διὰ νά τόν νικήσῃ, κανείς δέν πρέπει νά χαθῇ. Ὅλαι αἱ δυνάμεις ἐν ἐνεργείᾳ. Προσωπική παρακολούθησις διὰ τόν καθένα, ἔγκυψις ἐπ' αὐτοῦ, περισυλλογή ἐν Κοινότητι, τά πάντα κατὰ τό παράδειγμα τοῦ Κυρίου "Ἔνα τά τέκνα τοῦ Θεοῦ τά διεσκορπισμένα συναγάγη εἰς ἕν" (Ἰωάν. 11,52).

Ἀδελφοί μου ! Ὁ συναγερμός ὄλων τῶν δυνάμεων τῆς Ἐκκλησίας εἰς μίαν συντονισμένην δραστηριότητα συνειδητήν καί ὑπεύθυνον εἶναι τό οὐσιαστικόν βῆμα διὰ τήν ἐκ βάρων ἀναζωογόνησιν τοῦ νέου Χριστιανισμοῦ. Τοῦτο θά ἐξαρτηθῇ ἐκ τοῦ τρόπου, διὰ τοῦ ὁποίου ὄλοι οἱ Χριστιανοί οἱ ἀποτελοῦντες τήν σύγχρονον διασποράν, μέσα εἰς τόν νεοειδωλολατρικόν τοῦτον κόσμον, θά ἀντιληφθοῦν τήν ἀποστολήν των. Δοθέντος ὅτι, ἐκ μόνου τοῦ Σταυροῦ πηγάζουν οἱ ποταμοί τῆς σωτηρίας, γίνεται περισσότερον ἀντιληπτή διὰ τόν καθένα ἡ ἀνάγκη νά ἐδρίζκεται εἰς ζῶσαν ἐπαφήν πρός τήν θυσίαν τοῦ Σταυροῦ. Ἐπομένως ὑπό τήν σκιάν τοῦ Σταυροῦ θά ὁδηγηθοῦν ἐν πνεύματι ὄχι μόνον οἱ θρησκευόντες, ἀλλά καί οἱ ἄθεοι καί ἰδιαιτέρως οἱ ἀντιχριστιανοί τῆς ἐποχῆς μας διότι αὐτοί ἔχουν περισσότερον ἀνάγκην τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Καί ἰδοῦ πλήθος οἱ κυκλοῦντες τό θουσιαστήριον, ἀκόμη καί ἐάν πρό τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν δέν ἀριθμοῦνται παρά ὡς μία δράξ ἀνθρώπων. Μία τοιαύτη Χριστιανική Κοινότης ἔχει καταστῆ ἐν κυριολεξείᾳ κοινότης θρησκευούσα, κοινότης μυστηριακή. Ἀπαντα τά μέλη αὐτῆς διαδραματίζουν ῥόλον λειτουργικόν ἀναντικατάστατον. Ἀναντιρρήτως οὗτος εἶναι ὁ καλύτερος τρόπος διὰ νά ἔλθουν οἱ πολλοί εἰς ἐπαφήν πρός τήν δύναμιν τοῦ Σταυροῦ ἡ ὁποία μόνη παρέχει τήν σωτηρίαν, τό μόνον μέσον διὰ νά ἐγγίση ἡ σημερινή Κοινότης τῆς Διασποράς τόν πρῶτον ἱεραποστολικόν της σκοπόν. Διὰ τῆς ἰεσείας καί τῆς θυσίας της θά συντελέσῃ ἀσφαλῶς ὡστε νά εἰσέλθουν εἰς τήν προσευχήν καί τήν θυσίαν τοῦ Κυρίου ὄλοι ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι κατοικοῦν εἰς τά ἐδάφη της.

Ἐν τούτοις τῇ ὑπολείπεται ἐν ἀκόμη καθῆκον σοβαρόν; Νά φέρῃ πρός τά ἔξω, ἐνώπιον τοῦ Κόσμου, τήν ἀγάπην τοῦ Κυρίου καί τήν ἀλήθειάν Του, θά ἐκπληρώσῃ αὐτήν τήν ὑποχρέωσιν χάρις εἰς τάς ὑπηρεσίας τῆς ἀγάπης καί τήν μαρτυρίαν, τήν ὁποίαν θά δώσουν τά μέλη της. Ὁ ἄπιστος δύναται νά κλείσῃ τήν θύραν τῆς

ψυχῆς του εἰς τὴν χάριν καὶ τὴν πίστιν, σπανίως ὅμως θά τὴν κλείσῃ εἰς τὴν ἀγάπην. Καὶ ὅταν ὁ Χριστιανὸς ἀγαπᾷ ἓνα μὴ Χριστιανὸν ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ, ἡ ἀγάπη τοῦ Κυρίου εἶναι ἐκείνη ἢ ὁποῖα φθάνει μέχρις αὐτοῦ τοῦ ἀπίστου. Τότε ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ριζοῦται ἐν αὐτῷ, ὁ Κύριος ἀπειτεῖται αὐτοῦ καὶ ὁ ἄπιστος δοκιμάζει κατὰ τρόπον ἄγνωστον μέχρι τοῦδε εἰς αὐτὸν ὄχι μόνον τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τῆς Ἐκκλησίας Του (Πρβλ. Μάρκ. 5, 28 καὶ ἑξῆς). Καὶ ὅπως ἡ Ἀγάπη τοῦ Κυρίου διαδίδεται ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν μας, τὴν πλήρη ἀγάπης, κατὰ παρόμοιον τρόπον καὶ ἡ ἀλήθεια τοῦ Κυρίου θά μεταδοθῇ διὰ τῆς μαρτυρίας τῶν πιστῶν. Ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἀκούουν τὴν ἀλήθειαν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, ὀφείλουν "νά ἐργάζονται τὴν ἀλήθειαν" εἰς τὴν ζωὴν των καθημερινῶς (Πρβλ. Ἰωάν. 3, 21). Ὄφείλουν νά λάμπουν ὡς οἱ ἀστέραι εἰς τὸ σύμπαν, ἐν μέσῳ μιᾶς γενεᾶς ἀποπλανημένης καὶ διεφθαρμένης. Ἡ Χριστιανικὴ μαρτυρία δέν ἀπαιτεῖ οὔτε λόγους, οὔτε δράσεις ἐξαιρετικὰς. Δίαν συγκεκριμένως ἐκφράζεται πολὺ καλύτερον εἰς τὰς καθ' ἡμέραν συναναστροφάς, ὑπὸ τὸν ὄρον νά τὴν φωτίσῃ τὸ φῶς τῆς Ἀληθείας. Προέχει ἐνταῦθα τὸ νά εἶναι κανεὶς ἐν ταυτῷ καὶ καλῶς πληροφορημένος, γνώστης τῆς θέσεως τῶν ἄλλων, καὶ ἀποφασισμένος νά μείνῃ ὁ ἴδιος διαφορετικὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

Ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος εἰς τὸν τόπον τῆς ἐργασίας του ζῆ ὡς ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ἡ νεαρά κόρη, ἡ ὁποῖα μένει ἄσπιλος μέσα εἰς τὴν καρδίαν τοῦ κόσμου, ὁ νέος ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος κἀθε Κυριακὴν ἀποφεύγει τὰς ρύμας καὶ τὰ ἀγυιὰς τῆς πόλεως διὰ νά ἐκκλησιασθῇ, οἱ γονεῖς, οἱ ὁποῖοι δέχονται τὰ παιδιά, ὅπως τοὺς τὰ στέλλει ὁ Θεός, ὁ ἀσθενὴς ὁ ὁποῖος παραμένει χαρούμενος μέσα εἰς τὴν δοκιμασίαν του, ὁ ἱατρός, ὁ ὁποῖος ἐνσαρκιώνει τὴν καλωσύνην καὶ τὴν φιλίαν τοῦ Χριστοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ὁ μαθητὴς ἀφωσιωμένος εἰς τὴν μελέτην καὶ πλήρησ σεβασμοῦ πρὸς τὸν διδάσκαλον, τὸ παιδί γεμάτο εὐσέβεια, στοργὴ καὶ ὑπακοή, ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὸ "νέφος" τοῦτο "τῶν μαρτύρων" πού διαλαλοῦν ὑψηλῇ τῇ φωνῇ καὶ καθαρῶς ἐπάνω εἰς τὰς στέγας, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τοῖς ἐπιθυρήσθη εἰς τὰ ὦτα (Πρβλ. Ματθ. 10, 27 καὶ ἑξῆς). Θά ἦτο σφάλμα σοβαρὸν νά διακρίνωνται οἱ Χριστιανοὶ ἐκ τοῦ ἀπίστου περιβάλλοντός των ἐκ μόνου τοῦ γεγονότος ὅτι ἐκκλησιάζονται τὰς Κυριακάς καὶ ἐορτάζουν τὸ Πάσχα των, ἐνῶ καθ' ὅλην τὴν εβδομάδα ὁ Χριστιανισμὸς των μένει βωβὸς χωρὶς δύναμιν καὶ μαρτυρίαν.

Κατὰ ταῦτα τὸ ἔργον μιᾶς Ποιμαντικῆς τῆς Διασπορᾶς δέν συνίσταται μόνον εἰς τὴν συναγωγήν τῶν ἐσκορπισμένων καὶ τὴν φροντίδα νά δύνανται νά συνέρχωνται οὗτοι, ἐν ἀδελφικῇ κοινότητι, διὰ νά ἀκούσουν τὸν Λόγον τοῦ Κυρίου καὶ νά συμμετάσχουν εἰς τὴν Τράπεζάν Του. Χρειάζεται ἐπί πλέον καὶ πολὺ περισσότερον ἢ μόρφωσις "ἀγίων" διὰ τὴν "οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ" (Πρβλ. Ἐφ. 4, II καὶ ἑξῆς), ὥστε μερικοὶ νά εἶναι ἀπόστολοι, ἄλλοι προφῆται, ἄλλοι εὐαγγελισταί, ἄλλοι ποιμένες καὶ διδάσκαλοι καὶ ὁλόκληρος ἡ ζωὴ των νά εἶναι Διευτερολογία, Διακονία καὶ Μαρτυρία.

Κατά συνέπειαν τό πλεόν ἀπαραίτητον καί ἐπεῖγον καθήκον τοῦ ποιμένος εἶναι νά βοηθήσῃ τούς πιστούς καί νά τούς ὀδηγήσῃ νά ἐπιχειρήσουν ἐντός τοῦ ἑαυτοῦ των τήν ἐπιβαλλομένην μεταμόρφωσιν, ὥστε νά εἶναι ὄχι πλέον οἱ κατέχοντες ἀλλ'οἱ προσφέροντες, οὔτε οἱ ἐπωφελοῦμενοι ἀλλ'οἱ ἀπόστολοι, οὔχί οἱ προνομιούχοι ἀλλ'οἱ ὑπεύθυνοι.

Ἡ Χριστιανική Κοινότης ἀκόμη καί μέσα εἰς τό καθεστῶς αὐτό τῆς διασποράς, ὅπως κατὰ τούς χρόνους πρό τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, ἐμμένει καί ἐξαικολουθεῖ νά εἶναι ἡ ἄμπελος τοῦ Κυρίου. Εἰς αὐτήν τήν ἄμπελον ὁ Θεός προορίζει ἕνα πεδῖον. Πρέπει αὕτη νά καλύψῃ τά ὄρη διά τῆς σκιάς της, νά ἀπλώσῃ τά κλημάτια της, νά ριζώσῃ βαθύτατα, νά πληρώσῃ τήν γῆν (Πρβλ. Ψάλμ. 79, $\frac{1}{2}$ 12), Μάλιστα! Ὁφείλομεν ἐάν θέλωμεν νά ἔχωμεν εὐχύμους καρπούς νά εἴμεθα "ἐρριζωμένοι καί ἐποικοδομούμενοι ἐν Χριστῷ" (Κολ. 2,7). Εἰς τήν ἐποχήν μας, καθ' ἣν τόσοι ἄνθρωποι ἐπαφίενται νά παρασυρθοῦν ὑπό τῶν ἀνέμων, ἔχει ἰδιαίτουσαν σημασίαν τό νά σχηματισθῇ ἐντός αὐτῆς εἰς πυρῆν ἐσωτερικός. Τόν πυρῆνα αὐτόν θά ἀπαρτίσσουν οἱ προσευχόμενοι καί μετανοοῦντες, οἱ σιωπηλοί, οἱ ἀναίμακτοι μάρτυρες, οἱ ἐν παρθενίᾳ ζῶντες, οἱ τελείως ἀγνωστοί ὁμολογηταί καί ὄλοι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι κατὰ ἕνα τρόπον ἰδιαίχοντα εἶναι τά "ὄργανα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος". Ἴσως ὄλοι αὐτοί νά εἶναι πολύ ὀλίγοι. Ἀλλ'αὐτοί οἱ τόσοι ὀλίγοι ἔχουν μεγάλην σημασίαν μέσα εἰς τήν ἱστορίαν τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου. Διά τῆς Ἐκκλησίας διέρχεται ἡ πνοή τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού ὀδηγεῖ εἰς τόν ἡρωϊσμόν, τήν πλήρη καί τελείαν προσφοράν, Ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν ἐνός κόσμου, ὁ ὁποῖος ἐπιστρέφει εἰς τήν εἰδωλολατρείαν, συναντῶμεν καί σήμερον ψυχάς προωρισμένας διά τήν πλεόν ὑψηλήν ἀγιότητα, ἐτοιμούς εἰς προσφοράς καί εἰς θυσίας κατὰ τό παράδειγμα τῶν ἑορταζομένων σήμερον Τριῶν Ἁγίων Ἄνδρῶν."

Καί κατέληξεν : "Ἀδελφοί μου ! Οἱ σήμερον ἑορταζόμενοι μεγάλοι Πατέρες καί Διδάσκαλοι ἔζησαν καί ἐγνώρισαν καί αὐτοί τά προβλήματα τοῦ Χριστιανισμοῦ τοῦ καιροῦ των, Ἐδρασαν, ἐμόχθησαν, ἐδιώχθησαν, ἐπεκράτησαν καί ἐκληροδοήτησαν εἰς ἡμᾶς τήν πεῖραν των εἰς ὄλους τούς τομεῖς, Χάρις εἰς αὐτήν θά θέσωμεν καί πάλιν εἰς κίνησιν δυνάμεις, αἵτινες φαίνονται πρός στιγμήν ἐν ἡμῖν ὑπολανθάνουσαι,

Ἡ γῆ δέν ζῆ ἀφ' ἑαυτῆς. Δανείζεται τήν ζωήν της ἀπό τόν ἥλιον. Χωρίς τας "δυνάμεις" αὐτάς δέν θά ἦτο παρά βόθρος ζοφερός, τόπος κατάψυχρος, ἀπέραντον νεκροταφεῖον. Καί ὅπως ἡ γῆ ζῆ ἀπό τήν δύναμιν τοῦ ἡλίου, οὕτω καί ὁ κόσμος ὁ ὑποτεταγμένος εἰς τήν ματαιότητα, "τῆ γάρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη" (Ρωμ. 8,20), ζῆ ἀπό τας δυνάμεις τοῦ πραγματικοῦ Ἡλίου, "Ὅστις εἶναι ὁ Χριστός. Οὗτος, ὁ Κύριος, ὡς τοιοῦτος εἶναι ὁ Κυρίαρχος τῆς Ἱστορίας κατέχων "ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον" δυνάμεων ὑπεραφθόνων (Ἐφ. 1,19 καί 3, 7-10). Αὐτῷ ἐδόθη ἡ κυβέρνησις τοῦ κόσμου (Ἀποκ. 5,1-14). Ἐξ

Αὐτοῦ προέρχονται αἱ "δυνάμεις τοῦ μέλλοντος αἰῶνος" (Ἑβρ. 6,5) διὰ μέσου τῆς Ἐκκλησίας (Ἑφ. 3,10) ἢ ὅποια εἶναι τό Σῶμα Του ἐν τῷ Κόσμῳ τούτῳ.

"Ἀπασαι αἱ δυνάμεις αἱ ἐνεργοῦσαι διὰ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἐν ἐσχάτῃ ἀναλύσει δυνάμεις τοῦ Κυρίου. Εἰς τὴν ἐποχὴν μας ὁ Κύριος εἶναι ἐπὶ τό ἔργον διὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἀπαραλλάκτως ὁ "Ἰδιος ὅπως ἦλθε "ὅτε ἦλθε τό πλήρωμα τοῦ χρόνου" (Γαλ. 4,4) καί θά ἔλθῃ εἰς τό τέλος τοῦ κόσμου νά συγκεντρώσῃ ὅλους τοὺς λαούς ἀπό τῶν περάτων τῆς γῆς (Λουκ. 19,10 καί Ματθ. 25, 31-32 καί Ἀποκ. 7,9) καί νά τοὺς συναθροίσῃ εἰς τόν Οἶκον τοῦ Πατρὸς, εἰς τό Δεῖπνον τοῦ Γάμου τοῦ Ἄρνιου (Λουκ. 22,15 καί Ἀποκ. 19,7), ἵνα ποιήσῃ καινά πάντα (Ἀποκ. 21,5), "ἵνα πληρώσῃ πάντα" (Ἑφ. 4,10) πασῶν τῶν πνευματικῶν εὐλογιῶν, ἵνα οἱ πάντες ᾧσιν "ἑρριζωμένοι καί τεθεμελιωμένοι" (Ἑφ. 3,17) ἐν τῇ ἀγάπῃ τοῦ Θεοῦ "καί ὄψονται τό Πρόσωπον Αὐτοῦ καί τό Ὄνομα Αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν" (Ἀποκ. 22,4)."

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 66.- ANDRONIKOF Constantin : La Diaspora et le prochain Concile orthodoxe. Le Messager Orthodoxe 1977, 4, no. 77, 17-29.
- 67.- ATIYA Aziz : A History of Eastern Christianity. London, Mowbrays, 1978. 512p.
- 68.- BARROIS George : Scripture readings for Mid-Pentecost and Pentecost. St Vladimir's Theological Quarterly 21(1977), 3, 148-159.
- 69.- BOUWEN F. : Première Conférence Panorthodoxe Préconciliaire. Chambésy-Genève, 21-28 Novembre 1976. Proche Orient Chrétien 27(1977), 1-2, 95-130.
- 70.- BRIA Ion, Rev. : The Liturgy after the Liturgy. International Review of Mission 67(1978), 265, 86-90.
- 71.- BRYER A. - HERRIN J. : Iconoclasm. Birmingham University, Centre for Byzantine Studies, 1977. xi + 196 p.
- 72.- CIOBOTEA von Dan-Ilie : Die heilende Kraft der Kirche. Aus der Sicht der orthodoxen Theologie und Spiritualität. Una Sancta 32(1977), 3, 195-203.
- 73.- DUDKO Dmitrii : Our Hope. Introduction by the Rev. Prof. John Meyendorff. Translated from the Russian by Paul D. Garrett. Crestwood, N.Y., St Vladimir's Seminary Press, 1977. 292 p.
- 74.- ELORDUY C. : El humanismo politico oriental. Madrid, La Ed. católica, 1976. xxiv + 400 p.
- 75.- EMILIANOS Timiadis, Métropolitte de Silyvri : Saint Pierre dans l'Exégèse orthodoxe. Istina 23(1978), 1, 56-74.
- 76.- FESTUGIERE A.J. : La vie spirituelle en Grèce à l'époque hellénistique. A. et J. Picard, collection "Empreinte", 1977. 226 p.
- 77.- FRANK S.L. : Il pensiero russi religioso. Da Tolstoj a Losskij, Milano, ed. Vita e Pensiero, 1977. 279 p.
- 78.- GARDNER J. von : System und Wesen des russischen Kirchengesanges. Wiesbaden, Harrassowitz, 1976. 132 S.

- 79.- ΓΡΗΓΟΡΑ Α., Πρεσβυτ. : Τό δόγμα καί ἡ λατρεία ἀπό διαχριστιανικῆς ἐπόψεως καί τό πρόβλημα τῆς intercommunio. *Ortodoxia* 29(1977), 3-4, 292-497, (ρουμανιστί).
- 80.- ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ Ἰωάννου Ὁρλ. : Β' ἐν Ὀλομελείᾳ συνδιάσκεψις τῆς μικτῆς Ὀρθοδοξο-Παλαιοκαθολικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπί τοῦ Διαλόγου μεταξύ Ἐκκλησιῶν Ὀρθοδόξου καί Παλαιοκαθολικῆς Γρηγόριος Παλαμᾶς 60(1977), 662, 309-327, (συνεχίζεται).
- 81.- KESICH Vasilin : Paul : Anti-Feminist or Liberator ? *St Vladimir's Theological Quarterly* 21(1977), 3, 123-147.
- 82.- KONTOPOULOS Georges : La date de la célébration des Pâques. *Logos* 1977, no 25-28, 135-138, (ρωσιστί).
- 83.- ΜΑΤΣΟΥΚΑ Νίκου : Δογματισμός καί Δογματική. Γρηγόριος Παλαμᾶς 60(1977), 662, 322-343.
- 84.- ΜΙΚΗΑΙΛΟΒΑ Τ. : La philosophie de l'histoire de l'Orthodoxie. Son évolution et l'opinion contemporaine. *Istina* 23(1978), 1, 75-84.
- 85.- ΝΙΚΟΔΙΜ, Metropolitica di Leningrado : Croce e risurrezione e altri scritti teologici. Brescia, ed. Morcelliana, 1977. 104 p.
- 86.- ΝΙΣΣΙΟΤΙΣ Νίκος : Comment l'Eglise enseigne-t-elle avec autorité aujourd'hui ? *Istina* 23(1978), 1, 6-14.
- 87.- ΟΦΦΕΡΜΑΝΝΣ Η. : Der christologische und trinitarische Personenbegriff der frühen Kirche. Bern, Lang, 1976. 150 S.
- 88.- ΠΕΛΕΚΑΝΙΔΗ Στυλιανού : Μελέτες Παλαιοχριστιανικῆς καί Βυζαντινῆς Ἀρχαιολογίας. Θεσσαλονίκη, Ἰδρυμα Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἴμου, 1977. 448 σ.
- 89.- ΠΟΠΕΞΚΟΥ Δημητρίου, Πρεσβυτ. : Ἡ τοπική Ἐκκλησία καί ἡ συνοδική Κοινότης. *Ortodoxia* 29(1977), 3-4, 292-497, (ρουμανιστί).
- 90.- ΠΟΠΟΒΙΤΣ Ἰουστίνου, Ἀρχιμ. : Περὶ τῆν μελετωμένην Μεγάλην Σύνοδον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὑπόμνημα πρὸς τῆν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ὀρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας. Ἀθήναι, 1977. 24 σ.
- 91.- ΣΤΑΝΙΛΟΑΕ Δημητρίου : Ἡ δυναμικὴ ἀποψις τῆς δημιουργίας ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας. *Ortodoxia* 29(1977), 3-4, 281-291, (ρουμανιστί).

- 92.- HOPKO Thomas ; On the male character of the Christian Priesthood ; a reply to criticism, St Vladimir's Theological Quarterly 21(1977), 3, 161-167.
- 93.- THEODOROU Evangelos : Pronostics sur l'avenir de l'oecuménisme. Proche Orient Chrétien 27(1977), 1-2, 3-14.
- 94.- VANNUCCI G. : Filocalia. Testi di ascetica e mistica della chiesa orientale. Firenze, ed. LEF, 1978. 264 p.
- 95.- ΒΑΡΝΑΒΑ Τζωρτζιάτου, Μητροπολίτου Κίτρους : Οἱ βασικοὶ θεσμοὶ διοικήσεως τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ ἱστορικῆς ἀνασκοπήσεως . Ἀθῆναι, 1977. 123 σ.
- 96.- WAGNER Georges, Evêque : Droits et devoirs de l'Eglise de la Diaspora. Le Messager Orthodoxe 1977, 4, no 77, 7-16.
- 97.- ZIZIOULAS Jean : Verité et Communion dans la perspective de la pensée patristique grecque. Irénikon 50(1977), 4, 451-510.
- 98.- Liturgie du cycle de la vie. Concilium 1978, no 132.
- 99.- Mystique dans le Christianisme et les autres religions. Roma, Università Gregoriana Editrice, 1977. viii + 314 p.
- 100.- Orthodox Women : Their role and participation in the Orthodox Church. Geneva, World Council of Churches, 1977. 55 p.